

kakor tudi postavitev se ni mogla izvršiti brez predhodnega zagotovila, da je za to kreditna možnost. Ker se taka klavzula predvideva za vsako proračunsko leto, je jasno, da je odredba, katere ukinitve se predlaga, odveč in da predstavlja samo eno oviro več za napredovanje.

5. Napredovanje učiteljstva v V. skupino.

Predpis odstavka II. § 258. zakona o uradnikih od 31. marca 1931. naj se izpremeni in glasi: »Dokler ne izide zakon o sistemizaciji mest, napreduje učiteljstvo ljudskih šol v V. pol. skupino, ko prebije v VI. skupini 3 učinkovita leta državne službe«.

Utemeljitev:

Za vse ostale uslužbenca s kvalifikacijami popolne srednje ali strokovne šole je omogočeno napredovanje do V. pol. skupine brez posebnih pogojev, ki jih edino za učiteljstvo ljudskih šol predpisuje § 258. urad. zakona. Ta izločitev učiteljstva ni upravičena.

Vsi ostali državni uslužbenca, ki prebijejo 3 leta v VI. skupini, smejo pričakovati, da se jim brez posebnih zahtev podeli V. skupina. Za učiteljstvo ljudskih šol se poleg ostalega zahteva za napredovanje v V. skupino tudi, da imajo 30 let državne učinkovite službe, da so stari 55 let in da so zadnja tri leta odlično ocenjeni.

Redki so in skoro nemogoči primeri, da učitelji, ki reflektirajo na V. skupino, istočasno izpolnijo vse tri pogoje. Če bi se tudi zgodil tak primer, pomenja, da je V. skupina rezervirana samo za nekatere poedince in da po vsem tem ostali učitelji lahko napredujejo samo do VI. položajne skupine. Tak neložična situacija se protivi odredbam § 346. urad. zakona, ker je zvanje učitelja ljudske šole razporejeno do V. položajne skupine.

6. Razporeditev učiteljev z nepopolno kvalifikacijo.

Učne osebe z nepopolno učiteljsko kvalifikacijo iz § 182. zakona o ljudskih šolah od 5. decembra 1929., ki so ostale po uveljavitvi tega zakona še nadalje v službi, se prevedejo v odgovarjajočo skupino in napredujejo od X. do VII. pol. skupine.

Utemeljitev:

Ko je stopil v veljavo zakon o ljudskih šolah, je bilo v službi približno 60 stalnih učiteljev za ženska ročna dela, ki sicer niso imele popolne učiteljske kvalifikacije, pač pa so razpolagale s posebno izobrazbo in strokovnim izpitom po tedanjih zakonskih predpisih. Poleg njih je v istem položaju gotovo število učiteljev muslimanske veroizpovedi, ki prav tako nimajo predpisane izobrazbe, in gotovo število učiteljev iz teritorija južne Srbije, ki jih je zakon zatekel v službi.

Omenjenim učnim osebam je treba regulirati položaj v smislu § 182. zakona o ljudskih šolah od 5. decembra 1929.

Ker te učne osebe niso navedene v § 346. urad. zakona in se njihova zvanja ne morejo razporediti v smislu § 347. omenjenega zakona, je sedaj edina možnost, da se oni s predloženim amandmajem razporedijo in tako dobijo one pravice, ki jih uživajo ostali državni uslužbenca. Državni svet je z razsodbo br. 15.841/37 z dne 29. novembra 1937. odločil, da so učiteljice ženskih ročnih del že razporejene v § 301/2. U. Z. kot zvanje učiteljev veščin III. kategorije v X. do VII. položajni skupini.

S tem je sicer stvarno njihovo vprašanje rešeno, rešiti pa bi ga bilo nujno tudi formalno, kar bi se zgodilo z uzakonitvijo gornjega predloga.

7. Celibat učiteljic.

Ukine se odstavek 8. § 33. finančnega zakona za leto 1937/38., s katerim je bil dopolnjen § 93. a zakona o ljudskih šolah od 1929. leta.

Utemeljitev:

Odredbe tega §-a niso v praksi pokazale onih rezultatov, ki so se predvidevali. Nasprotno temu so te zakonske odredbe pogodile posameznike in njihove rodbe ne samo socialno, nego tudi moralno, od katerih vsak primer predstavlja problem zase.

Uzakonitev celibata onemogoča učiteljem, da si svobodno izbirajo moža. Na ta način jim je omejena pravica, ki je zagotovljena z ustavo vsem državljanom. V primerjavi z ostalimi uradniki so v tem pogledu izvezte edino učiteljice ljudskih šol.

Pričakovanja, da se bo z uvedbo celibata izpraznilo večje število učiteljskih mest, se niso izpolnila. Težkoče so se posebno pojavile pri sklepanju zakonov učiteljic z oficirji, zaradi česar je ministristvo vojske in mornarice odredilo za take primere olajšave pri polaganju kavicje. V dravski banovini je v teku poldrugega leta, odkar je uzakonjena določba o delnem celibatu, dalo zaradi poroke ostavko na drž. službo le 11 učiteljic. To nizko število jasno priča, da je kompenzacija celibata s pobijanjem brezposelnosti med učiteljstvom neuspešna.

Poleg tega grozi že z letom 1940. pomanjkanje učiteljstva. Zato je treba že sedaj ukiniti vse določbe, ki bi to pomanjkanje še povečale.

8. Učiteljice matere.

Kljub § 292. zakona o uradnikih iz leta 1931. ostane v veljavi 4. odstavek § 87. zakona o ljudskih šolah iz leta 1929., ki naj se glasi: »Učiteljice matere, ki imajo več kot troje otrok, se lahko po dopolnjenih 20 letih učinkovite službe upokojijo na lastno prošnjo s pravico do pokojnine, kakor jim pripada po službenih letih.«

Utemeljitev:

Uzakonitev te določbe je socialno globoko utemeljena.

9. Postavljanje učiteljskih pripravnikov.

Za proračunsko leto 1939/40. se zagotovi kredit za 2000 novih učiteljskih pripravnikov, ki naj se nastavijo.

Utemeljitev:

Večje število diplomiranih učiteljev, ki so že leta 1936., 1935. in tudi postal dovršili učiteljsko šolo, čaka v nezaposlenosti na nastavitev. Samo na teritoriju dravske banovine je nad 200 takih učiteljskih kandidatov.

Polni idealizma in volje, delati za narod in državo, so se spopolnjevali za delikaten poklic, za katerega so sedaj pripravljani. Ti mladi učitelji preživljajo v mukah dneve in čakajo na postavitve. Značilno je omeniti, da so skoro brez izjeme otroci siromašnih roditeljev, ki čakajo na njihovo podporo. Zašli so v splošni val brezposelnosti, nahajajo se v stiski in položaju brez izhoda ter je zaradi tega ta mladi in zdravi učiteljski naraščaj v neprestani nevarnosti, da zaide na stranpota.

Smatramo, da državni in socialno-ekonomski razlogi nalagajo nujnost rešitve tega problema.

10. Akontacija na pokojnino.

K § 112. uradniškega zakona se doda nov odstavek, ki naj se glasi: »Uslužbenec, ki mu je prestala služba in ima pravico do pokojnine, prejema še nadalje aktivne prejemke na račun pokojnine v naslednji izmeri: a) z 10 do 20 let službe 50 % plače in osebne doklade, b) z 20 do 25 let službe 60 % plače in osebne doklade ter 50 % položajne doklade, c) s 25 do 30 let službe 75 % plače in osebne doklade ter 60 % položajne doklade, d) s 30 do 35 let službe 85 % plače in osebne doklade ter 70 % položajne doklade, e) z nad 35 let službe 95 % vseh osebnih prejemkov.«

Utemeljitev:

Od trenutka prestanka državne službe pa do končne ureditve pokojnine so mnoge administrativne procedure. Do dne definitivnega izplačila pokojninskih prejemkov mine mnogo časa. Znana je stvar, da mnogi uslužbenca zaradi prestanka službe ostajajo brez vsakih sredstev za preživljanje. Možnost take zakonske akontacije ukinja obupen gmošten položaj uslužbenca.

Predlagani amandma ne bo ustvaril nikake obremenitve, niti zaprek za državni proračun. Odstotki akontacije so v vsem prilagodeni predpisom §§ 123. in 124. č) urad. zakona.

11. Učitelji vojni invalidi.

Učitelji vojni invalidi s 25 učinkovitim službenimi leti smejo biti na lastno prošnjo upokojeni. Vračuna se jim še 10 let službe in se smatra, da so s tem izpolnili potrebno število let za polno penzijo.

12. Vračunanje vojnih let.

Učiteljem, ki se nahajajo v državni službi v času, ko stopa ta zakon v veljavo, se doba, ki so jo prebili v vojaški službi v državi ali v tujini od 1912. do 1920. leta prizna v učinkovito državno službo pod § 113. uradniškega zakona iz leta 1931. za napredovanje in pokojnino. Na osnovi tako priznanih let se prevedejo v odgovarjajočo skupino, računajoč službo v skupinah v smislu § 49. zakona o uradnikih z odbitkom kadrovskega roka 14 mesecev.

Utemeljitev:

Medtem ko so morali učitelji vojaki dati ostavko na državno službo in so tako izgubili 4 do 5 let službe za napredovanje, se je njihovem tovarišem, ki niso bili v vojni zaradi nesposobnosti za vojsko, kakor tudi učiteljicam, priznal ta čas za napredovanje, dasiravno med vojno v mnogih krajih naše države ni bilo šole.

13. Priznanje kontraktualne službe.

K § 58. finančnega zakona za 1932/33. se doda nov odstavek, ki se glasi: »Kontraktualnim učiteljem se prizna v pokojnino po §§ 113. in 116. U. Z. ves čas kontraktualne učiteljske službe.«

Utemeljitev:

Po prvotni redakciji točke 3. § 116. zakona o uradnikih se je čas kontraktualne službe priznal v pokojnino in tudi za odmerjenje količine osebne pokojnine. — Predpis iz finančnega zakona, katerega ukinitve se predlaga, ukinja to olajšavo, odnosno, po tem predpisu se kontraktualna služba sploh ne računa v pokojnino.

Ako se je mogla kontraktualna služba do 1. aprila 1931. vračunati po § 116. zakona o narodnih šolah v drž. službo za pokojnino in napredovanje in do 1. aprila 1932. upoštevati za pokojnino, ni razloga niti upravičenosti, da bi se ta olajšava še nadalje ne priznavala.

Ker gre tu le za majhno število kontraktualnega učiteljstva, je to samo še večji razlog za upoštevanje predloženega amandmaja.

(Dalje prihodnjič.)

Novi prosvetni minister, g. Bogoljub Kujundžić

S preosnovno vlade je prevzel resor prosvetnega ministrstva g. Bogoljub Kujundžić, dosedanji minister za gozdove in rudnike. G. Kujundžić se je rodil v Livnu v Bosni 1887. Gimnazijo je dovršil v Sremskih Karlovcih in študiral pravo v Zagrebu, a dovršil na Dunaju, kjer je bil zelo aktiven član »Narodne omladine«. Na Dunaju je bil tajnik društva »Zora«, ki so bili v njem včlanjeni vsi srbski dijaki. Pozneje je postal podpredsednik »Društva za pomoč srbski akademski mladini« v Zagrebu.

V novo leto

Zopet se je nagnilo staro leto h koncu ter se pričena novo. Bog ve, kaj nam prinaša nejasna in neznan usoda: ali kup smehljajoče sreče ali trpko bolečino, razočaranje in ponižanje.

Poglejmo v staro leto in pretehtajmo svoje življenje. Ali nismo bili premoško stanovski zavedni? Med nami ni bilo prave tovariške povezanosti. Najlepše vidimo to na zborovanjih. Družijo se le znanci, sošolci, mladi, stari itd. Če pride kak nov tovariš, ostane sam. Običajno se udeleženci razdele v grupe in skupice, ki nimajo med seboj nobenega stika. Koliko šol, toliko grup. Tisti, ki je prišel prvič na zborovanje ne ve, kam bi se priključil.

V novem letu se ne smejo ponoviti stare napake. Tudi učitelju je potrebno, da končno pogleda vase, premotriti lastne sposobnosti in napake in potem šele kritizirati druge. — Postati in ostati mora vsak učitelj pristen in naraven. Lastno delo in sposobnosti in lastne napake moramo pravilno preceniti. Približati se moramo zopet tovarišu, na šolah mora zavladati prijateljstvo! Tovariška vzajemnost v mislih in dejanjih mora postati naš cilj in k njemu moramo stremiti. Tovariška vzajemnost in složnost pa je pot k boljši bodočnosti!

Za pravo stanovsko delo in tovariško složnost je treba zrelosti in nekoliko nesebične ljubezni. Vsi člani morajo doprinesati žrtve za vsakega posameznika in poedinec za skupnost. Kjer ni te pripravljenosti žrtvovanja vsakega člana, kjer ni resnične složnosti,

Med vojno je s četo Srbov odšel v Rusijo in postal dobrovoljec v srbski vojski. Po prihodu v Srbijo je bil dodeljen 18. polku »Princa Đorda«. Bil je v mnogih bitkah, a pri Grljani je bil težko ranjen. Za svojo hrabro držanje v vojni je bil odlikovan z redom Belega orla z meči.

Zaradi svojih ran je bil kot invalid najprej dodeljen srbskemu poslanstvu v Rimu, nato pa glavni komisiji za propagando v Padovi, kjer je kot delegat srbske vlade in jugoslovskega odbora izdajal časopis »Jugoslavija«. Po demobilizaciji mu je bilo dodeljeno mesto pri maršalatu dvora. Takoj nato je aktivno posegel v politično življenje. G. Nikola Pašić ga je zelo cenil, ker je postal ugleden član njegove stranke. Leta 1925. je bil g. Kujundžić izvoljen za poslanca v travniškem okrugu.

G. Kujundžić je bil izvoljen za poslanca za okraje Livno in Glamoc na listi g. Spaljkovića bivšega jugoslovskega poslanika v Parizu. Istega leta je postal član Uzunović-Radićevega kabineta kot pomočnik ministra za gozdove in rudnike. Leta 1928. je postal minister pošte, brzojava in telefona v vladi pokojnega Velje Vukićevića; to mesto je zavzemal do 6. januarja 1929.

Leta 1931. je bil izvoljen za poslanca okraja bosansko petrovačkega, 10. januarja 1938. je postal ban vrbaske banovine, katero dolžnost je vršil do 4. oktobra 1938., ko je bil prevzel resor ministra za gozdove in rudnike.

22. decembra 1938. je prevzel posle prosvetnega ministrstva.

Kot ban vrbaske banovine je gospod Kujundžić pokazal zelo veliko zanimanje za prosvetno šolske probleme. Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da se je učiteljstvo vrbaske banovine prepričalo, da je v tem času v g. Kujundžiću našlo človeka, ki je prosvetno šolska vprašanja postavil v prvo vrsto svojih dolžnosti, a ljubezen napram učiteljstvu za svoj moralni imperativ.

tam ne predstavlja organizacija upoštevaajočega faktorja, ker ni homogena in udarna. — Imeli smo primere, kjer je skušal poedinec živeti na račun drugega ter je izrabljil svoj izvenstanovski politični vpliv. V našem stanju ne sme biti izvenstanovskih vplivov, najmanj političnih. V bodočnosti ne smemo stremiti le po zunanji složnosti, naš ideal v novem letu je prepord vsakega posameznega člana, privrženost stanovske zavesti in odgovornosti in podreitev vseh političnih interesov enemu edinemu interesu — stanovskemu. Vsak posameznik mora biti na svojem mestu. Da, postati moramo taki, da bomo ljudje tudi tam, kjer nas nihče ne vidi in ne kontrolira. V naši organizaciji mora zavladati resnična notranja skupnost, v njej morajo stanovski člani in stanovskim interesom biti podrejeni vsi drugi interesi.

Končno moramo ugotoviti, da je zavest stanovske odgovornosti premoško razvita. — Mnogo jih je še med nami, ki sploh niso člani organizacije, njih število gre v stotine. Manjka jim čut odgovornosti, nesebična stanovska, skupnostna zavest. Baš v današnjih časih moramo strniti svoje vrste. Vsi tovariši, ki so bili v preteklem letu izven naših vrst, morajo popraviti svojo napako.

Tudi kritika na naših zborovanjih in skupščinah mora biti v bodoče objektivnejša. Kritika je potrebna v vsaki organizaciji. Toda vsaka kritika se mora naslanjati na stvarna dejstva, pretehtati mora vse činjenice in šele po vsestranskem preudarku sme in more izreči sodbo. Ob začetku novega leta moramo

Miloš Verk:

Črtice iz zgodovine našega stanu

Prav lepo, veličastno po mestih, smo proslavili 20 letnico obstoja naše mlade države. V nešteti govori in člankih se je podčrtaval kulturni in gospodarski napredek osvobodjenih pokrajin v tem razmeroma kratkem razdobju in s konkretnimi činjenicami dokazalo vstajenje narodnih množic iz duševnega mrtvila.

Povsod pa smo lahko med vrstami ali besedami razbrali mnenje, da nas čaka v bodočnosti še mnogo dela, žrtev, odrekovanja in samozatajevanja, dokler ne zgradimo domovine tako, da bo zemlja sreče in zadovoljstva.

Z drugimi besedami, da naša domovina še ni tako urejena, da bi zadovoljevala vse. Čas hiti in vsak dan donša nove radosti in nove bridkosti, daje darove in zahteva žrtve. Čas hiti in se ne povrne. Mali dogodki se pozabljajo, veliki se vpišejo v zgodovino. Narod pa vendar trdi, da se čas vrti kakor kolo.

Zgodovina našega stanu v zadnjih 20 letih je vsaki tovarišici, vsakemu tovarišu znana in se torej ni treba spuščati v podrobnosti iz te dobe.

Za primerjavo sem si izbral črtice iz zgodovine našega stanu iz dobe od leta 1814. do leta 1867., torej zaokroženo dobo pred 100 leti. Črtice imajo lokalni kolorit in se nanašajo na učiteljstvo, ki je službovalo na ozemlju sedanjega šmarskega učiteljskega društva.

Vsi viri so seveda pisani v tedanjem nemškem uradnem stilu in sem jih prevedel tako, da so predvsem po vsebini točno razumljivi in šele v drugi vrsti sem mogel nekoliko obdržati slog in približno prevesti nemške skovanke v primerne slovenske izraze.

Razpisana služba.

Na okrožno šolsko nadzorstvo v Rogatecu. Izpraznjena je združena služba učitelja, organista in cerkovnika pri Sv. Križu, dekanija Rogatec, pod patronatom visokega gubernija. Dohodki te službe so: na šolnini od vsakega otroka letno 48 kr. konvencijskega denarja, od občine neugotovljena zbirka žita, mošta in prediva, štolnina in vsa zvonarina, užitek vrta za zelenjavo. Po knjigovodstveni opremi priznanja je dolžnost učitelja vzdrževati pomočnika iz presežkov zbirce.

Predpisano opremljene prošnje je vložiti do 25. septembra t. l. pri okrožnem šolskem nadzorstvu v Rogatecu.

Sv. Andraž, 20. avgusta 1828. Tudi takrat so morali biti ljudje malo nagle jeze in so hoteli kar sredi leta kam drugam, ali če so dobili zaproseno mesto, jim je naposled bilo slovo pretežko, pa bi najrajši ostali in je lavantinski konzistorij moral 10. januarja 1838. odrediti:

Do konca septembra morajo biti vložene vse prošnje in vsi predlogi za preместitve posvetnih učiteljev, pozneje dospele prošnje in predlogi se ne bodo upoštevali.

Ugovori proti že dekretiranim preместitvam pa se bodo v smislu tuaradnega cirkularja z dne 2. febr. 1820., št. 72, odklanjali.

Učiteljski individuum, ki se brani oditi na svoje mesto, naj se brez nadaljnega smatra za odpuščenega in se nadomesti s kom drugim.

Organizacija osnovnega šolstva.

Ko smo pri nas dobili — po sili razmer v drugih banovinah — naziva osnovna in višja narodna šola, je bilo dokaj nevolje, čemu ta novotarja, ki sistem samo komplicira že v administraciji, še bolj pa glede učnih načrtov.

Čemu to, nekoč je bilo čisto enostavno, pa je le šlo.

Kuhinjsko posodo — jedilno orodje — vse za gospodinjstvo

FRANC GOLOB — LJUBLJANA — WOLFOVA ULICA 8